

La renovació de la política: la nova política*

LAIA BONET

Diputada i portaveu adjunta socialista al Parlament de Catalunya

La política democràtica sembla desbordada, incapaç d'oferir un horitzó d'esperança, de confiança i d'il·lusió per a la majoria. I resignada a ocupar un paper secundari en l'equilibri entre el poder econòmic i financer i el polític. En aquest context, una política dèbil i claudicant, que no pot embridar un sistema econòmic desbocat, es mostra en la seva vessant més gestora, més administrativa i vulgar. El fracàs de la capacitat regulatòria justa, equilibrada i sostenible a través de les onades reformadores treu el cap i dibuixa un panorama inquietant. L'esquerra s'ha quedat sense part del discurs de futur. I el present li gira l'esquena.

Mai com ara, des d'una opció democràtica i progressista, és vital recuperar la política. Però no la que s'ha demostrat incapaç, sinó la nova, la que cal reinventar: la nova política.

Indignar-se

Construir una nova política comporta indignar-nos, rebel·lar-nos, no conformar-nos, aixecar-nos, despertar-nos davant les injustícies de la societat actual, de la política actual.

La nova política ha de ser capaç de ser una espurna, un dir "prou". Una política que es planteja i s'encara a tots els problemes del nostre entorn, des dels aixecaments a la ribera nord de la mediterrània, als dels suburbis de París, als de la manipulació del fenomen de la immigració per alguns interessos polítics immediats o als de les alertes arribades des de tantes i tantes places del nostre país per part del denominat moviment 15-M.

Stéphane Hessel, en el seu "llibret" –tal com ell mateix l'anomena– *Indigneu-vos* reclama una actitud inconformista de la societat actual i sobretot dels seus joves, i ens diu: "Desitjo que tots, cadascú de vosaltres, tingueu el vostre

motiu d'indignació. És necessari. Quan alguna cosa t'indigna, com jo vaig estar indignat pel nazisme, llavors et tornes militant, fort i compromès." I segueix: "La meua llarga vida m'ha donat una successió de raons per indignar-me. Aquestes raons han nascut d'una voluntat de compromís, més que no pas d'una emoció".

D'una idea heretada del mestratge rebut de Sartre, una idea que neix del principi de la responsabilitat de cadascú com a individu. Una responsabilitat que ens impedeix refiar-nos d'un poder o de Déu. "L'home s'ha de comprometre en nom de la responsabilitat d'ésser humà", sentència Hessel.

Potser és cert que les raons per indignar-nos avui poden semblar menys evidents, o bé és que el món és massa complex. Però en el món hi ha coses insuportables. Cal mirar bé i es troben. La pitjor de les actituds és la indiferència.

Josep Ramoneda² defineix la indiferència en política com "el procés ideològic que consisteix en desprestigiar la política i afavorir que la ciutadania es desentengui d'ella amb l'objectiu de construir un sistema en què els ciutadans siguin estrictes comparses de la gestió d'una oligarquia econòmica, política i mediàtica. És el que anomenem totalitarisme de la indiferència."

Per a Hessel, l'amenaça de la injustícia (que en la seva època va representar el nazisme) no ha desaparegut del tot. Per això, convida tothom al final del seu

llibre amb les següents paraules: "Continuem apel·lant a una veritable insurrecció pacífica contra els mitjans de comunicació de masses que només proposen com a horitzó per a la nostra joventut el consum de masses, el menyspreu pels més febles i per la cultura, l'amnèsia generalitzada i la competició a ultrança de tots contra tots". "Crear és resistir. Resistir és crear".

El fracàs de la capacitat regulatòria justa, equilibrada i sostenible a través de les onades reformadores treu el cap i dibuixa un panorama inquietant. L'esquerra s'ha quedat sense part del discurs de futur. I el present li gira l'esquena

* Aquest article s'inspira en l'aportació que vaig tenir ocasió de compartir a la xerrada "La política del segle XXI: partits i societat", el passat 31 de març, amb l'Albert Aixalà, el Josep Ramoneda i l'Isidre Molas i que

formava part del conjunt de *Debats Oberts*, organitzats pel Partit dels Socialistes de Catalunya, per iniciar el debat pre-congressual.

² *Contra la indiferència*. Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 2010.

En definitiva, la crida a la indignació és una crida a l'esperança. La nova política ha de ser un crit d'esperança.

Reaccionar

Construir una nova política és també reaccionar. Perquè de la indignació, cal passar a l'acció. De les mans al cap –davant la indignació que ens provoquen les injustícies del nostre món– cal passar a l'acció.

No és altra cosa que el que pretenen el propi Hessel a *Comprometeu-vos*, o bé els autors del llibre *Reacciona* (José Luis Sampedro i Federico Mayor Zaragoza, entre d'altres) davant la crisi financera i la crisi política; una crisi de sistema, en definitiva. Una crisi en la que els organismes supranacionals han estat despullats del seu valor. Una crisi que es manifesta en l'apatia de la nostra societat davant els grans problemes. Una crisi que ha permès la substitució dels valors democràtics pels valors capitalistes.

Una crisi que beu de les conseqüències generades per les polítiques de privatització de Reagan i Thatcher, que han fet possible que els valors democràtics, els principis ètics pels que tant s'havia lluitat, la justícia social, donin pas al mercat... La conseqüència: posar en poques mans els recursos fonamentals pel funcionament del nostre sistema (aigua, gas, petroli...).

La nova política ha de ser un *crit* (d'indignació) i una *marxa* (una acció). La nova política ha de tenir capacitat d'organitzar la reacció. De sumar, de coordinar, de proposar un camí, una alternativa. I de fer-ho de manera plural, conjunta, trencant la lògica individualista en la que ens trobem immersos. Trencant la contrarevolució social que estem vivint.

Defensar

Construir una nova política comporta defensar les regles del joc, és a dir, lluitar per les lleis. De fet, la lluita històrica de l'esquerra és la lluita per aconseguir drets, ampliar-los i universalitzar-los. Uns drets que s'expressen en forma de lleis, constitucions, tractats, convencions o declaracions, tant de caràcter general com sectorial, universal o regional.

Uns drets que si bé prevalen sobre tota expressió de poder, és ben cert que no estan protegits simplement per la seva declaració. El veritable valor es troba en l'establiment de procediments o d'instruments que garanteixin l'efectiu

exercici dels drets reconeguts.

I per això, la llei (la positivització dels drets en textos normatius i la previsió dels seus mecanismes de garantia i el seu compliment) és essencial per a la lluita per la igualtat, la justícia i la llibertat, de la que n'ha fet bandera sempre el socialisme.

Per això, sense lleis la política no pot aspirar a governar el món. Sense lleis no podem promoure la justícia social ni la llibertat. D'aquí que Paolo Flores d'Arcais insisteixi en afirmar que el compliment de la legalitat és un bé material per excel·lència per aquells que no tenen poder. És "el poder dels sense poder", perquè per a qui no té poder econòmic ni influència política, la llei és el refugi davant la discriminació, el caprici i l'arbitrarietat.

La nova política ha de ser la que cregui en les lleis (des de la Declaració dels Drets de l'Home, a la Constitució o a l'Estatut). Construir una nova política és, doncs, reivindicar que les lleis no són paper mullat. És defensar la llei com la base per a construir la societat més justa, igualitària, fraterna i solidària que aspirem.

Il·lusionar

Construir una nova política és il·lusionar. La política ha perdut el somriure. I la gelosia, el *cainisme* i l'egoisme han ocupat –lentament– les esclotxes de la pràctica política. Cal més música, més color, més joc, més festa... No són bones paraules ni bons desitjos: ha de ser un pla d'acció. Ens hem quedat secs d'energia vital. Ens cal una política de valors i d'accions cíviques. Una política que promogui el voluntariat social, el retrobament de la proximitat, del treball en comú. Una acció política que ompli l'esperit, obri la ment i animi l'acció. Una política, que generi il·lusió.

Pensar

Construir una nova política comporta, necessàriament, pensar. Ha de ser més que una simple reacció desvestida de tota reflexió. No pot quedar atrapada en el curt termini ni en la immediatesa. Ens cal canviar de perspectiva.

Cal mirar no tan sols si tenim una pedra o no davant del peu, sinó el camí que estem seguint. Cal que ens acostumem a preguntar-nos: Cap on anem? Què pretenem? Cal saber i ser conscient en tot moment de quin és el nostre horitzó. És un bon hàbit.

La nova política ha de ser un *crit* (d'indignació) i una *marxa* (una acció). La nova política ha de tenir capacitat d'organitzar la reacció. De sumar, de coordinar, de proposar un camí, una alternativa. I de fer-ho de manera plural, conjunta, trencant la lògica individualista en la que ens trobem immersos. Trencant la contrarevolució social que estem vivint

Tal com alertava Victòria Camps, si no ens aturem a pensar en el que fem, enlairaem “el present per viure”l de forma absoluta sense aturar-nos a calibrar el que pugui venir després”. Per això, la nova política ens ha de fer pensar, crear i proposar. Ens cal recuperar la capacitat narrativa i propositiva. O aconseguim obrir els debats mentals, intel·lectuals i culturals, o no hi ha espai per a una nova política.

En definitiva, ens cal una nova cultura de la creació intel·lectual. Una política pensada i que fa pensar.

Nova política... i un nou PSC?

Abordar el repte de co-crear, de co-liderar la política del segle XXI, ens obliga a fer una mirada cap al nostre projecte, el del Partit dels Socialistes de Catalunya. Ens porta a plantejar-nos què pot implicar la tan anomenada renovació del PSC. I per fer-ho, una bona manera és reflexionar sobre el sentit que hauria de tenir cadascun del termes que integren el nostre projecte: Partit, dels Socialistes/Socialista, de Catalunya.

El PSC, el partit de la modernitat

Renovar el PSC, com a partit, passa per esdevenir un partit modern. No es pot defensar el progrés des del passat. No es poden formular propostes de futur des d'un llenguatge caduc, unes idees rovellades o una organització massa lenta o autoreferencial. El progrés i la modernitat són la mateixa cosa. El PSC ha d'aspirar a ser part i interlocutor de la modernitat intel·lectual, creativa, cultural, innovadora i estètica del nostre país.

Un partit que explora. Un partit que, davant el dilema d'*explotar* el que ha fet tradicionalment, allò del que n'ha esdevingut un expert (amb més o menys eficàcia) o d'*innovar*, d'explorar altres maneres de fer, opta per aquest segon camí; defuig la dependència al camí, defuig el *path depend*. I quan parlem de modernitat, hem de pensar amb modernitat en les idees, en les persones (és a dir en els lideratges, que passa, essencialment, per les actituds, més que no pas per les edats) i en les formes (de crear continguts, de llenguatge, d'organitzar-nos...).

El PSC, el partit de la cultura i de la societat digital

Renovar el PSC, com a partit, és no només entendre el

que passa, sinó preparar-nos pel que vindrà. La cultura digital canvia l'organització, la comunicació i la creació de valor de totes les organitzacions. L'economia girarà entorn del talent, la creativitat i la comunicació. La revolució digital és la nostra revolució democràtica. Més internet implica també nous drets a la xarxa. I això ens porta a una organització digital i virtual radical. Acompanyada de la presencialitat, sí, però que esdevindrà cada vegada més una festa del retrobament. Tanmateix, la feina que tenim al davant, siguem-ne conscients, l'hem de fer i construir essencialment i cada vegada més a la xarxa.

El PSC, el partit de la responsabilitat

Renovar el PSC, com a socialistes, és assumir, probablement, que la llibertat, la fraternitat i la justícia es declinen, avui, en forma de responsabilitat. De responsabilitat individual i col·lectiva. Els reptes que tenim com a societat no es poden resoldre sense canvis de comportament social. I aquests comencen en l'àmbit de la responsabilitat de cadascú. O guanyem la batalla del valor de la responsabilitat o els valors del socialisme democràtic no seran majoritaris.

Construir una nova política és, doncs, reivindicar que les lleis no són paper mullat. És defensar la llei com la base per a construir la societat més justa, igualitària, fraterna i solidària que aspirem

Construir una nova política és il·lusionar. La política ha perdut el somriure. I la gelosia, el *cainisme* i l'egoisme han ocupat –lentament– les esclotxes de la pràctica política. Ens hem quedat secs d'energia vital

No podem continuar vivint (consumint, gastant, construint...) sense assumir-ne les conseqüències. Les generacions futures, la perspectiva a mig termini, els horitzons temporals a 20 anys són els rellevants. La resta no interessa i alimenta el pensament conservador. No guanyarem mai si no fem pensar “en gran”, en termes globals.

El PSC, el partit de la ciència

Renovar el PSC, com a socialistes, és liderar el debat de la importància de la ciència pel nostre futur com a societat. És possible reduir la pobresa, les esclotxes socials i les fractures amb ciència, tecnologia i cultura.

La justícia avui és ciència al servei de la salut, l'alimentació, la qualitat de vida i la felicitat. No es tracta només de repartir o redistribuir. Sinó de crear més riquesa des de noves lògiques. De crear, al servei de la majoria.

El PSC, el partit de l'economia verda

Renovar el PSC, com a socialistes, és liderar el debat de la sostenibilitat del nostre sistema. No com a discurs, sinó

amb plena consciència. Ens cal construir el nostre projecte conscients que tenim al davant nostre una imminent crisi mediambiental derivada de l'escalfament del nostre planeta. I que per construir el nostre futur, i en definitiva, el futur de la nostra societat, hem de tenir en compte que el cost de les emissions de carboni no està integrat en els preus del mercat, per l'absència d'impostos sobre aquestes emissions.

Per tant, un mesurament del desenvolupament econòmic que tingués en compte aquests costos seria sensiblement diferent als mesuraments habituals, tal i com destaca l'*Informe de la Comissió sobre el Mesurament del Desenvolupament Econòmic i del Progrés Social*, elaborat pels professors Joseph E. Stiglitz, Amartya Sen i Jean-Paul Fitoussi³.

Un informe que estableix una diferència entre avaluació del benestar present i avaluació de la seva sostenibilitat, és a dir, de la seva capacitat per mantenir-se al llarg del temps. En definitiva, hem de tenir present que per adequar el nostre projecte ens calen noves maneres de comptar el progrés, noves maneres de pensar el progrés, noves maneres de fer-lo realitat.

El PSC, el partit de l'ambició nacional

Renovar el PSC, com a catalans, és garantir que és el partit que millor defensa els interessos de Catalunya, dels seus ciutadans. Això passa necessàriament per clarificar quin és el nostre projecte dins l'Espanya federal. Passa per explicar què vol dir per nosaltres el federalisme. Passa per exigir gestos clars de reforç del federalisme. D'altra manera, mantenir el discurs del federalisme ens deixaria orfes.

Passa, també, per entendre i defensar que la bilateralitat real i la multilateralitat en les relacions polítiques i institucionals és possible i respectuosa amb el nostre sistema. Que un projecte federal asimètric és el que més s'adequa a l'esperit de la Constitució del 1979 i, en definitiva, a l'esperit de la transició. Que Catalunya ha de poder trobar el seu encaix dins una Espanya diferent, respectuosa amb la diversitat i les identitats dels seus pobles.

Apunt final

El repte que tenim al davant no és petit: és enorme. Però hem de ser conscients que abordar-lo i vèncer-lo és a les nostres mans. Potser podem caure en el parany de pensar que poc podem fer-hi, que és massa gran. Però com deia Edmund Burke, quina llàstima que per pensar que podem fer poc, acabem per no fer res. Tots i cadascú de nosaltres

podem contribuir a fer un món diferent, a fer una política diferent. Cada persona és capaç de crear, de fer allò inesperat. I allò inesperat és la nostra esperança.

Per aconseguir-ho, ens cal, sobretot, debat a fons. Hem patit unes derrotes dures. Molt dures: electorals i ideològiques. Però la represa, la recuperació, la reacció està al nostre abast. Si encertem el procés, si anem al fons dels problemes, si som generosos per afavorir els relleus necessaris, si ens obrim a la societat.

És a dir, ens cal: encert, coratge, generositat i renovació. Hem d'encetar una profunda renovació, sí. Però no parlo només de noms, parlo d'idees, d'actituds i d'estils. Parlo de maneres de fer. El com i el què són la mateixa cosa.

Tenim antics reptes... i nous reptes. Però hem de decidir on volem estar. Si ancorats al passat, aturats, o arrelats al present i mirant cap el futur, en moviment. Jo aposto, com molta altra gent, pel futur. Vull mirar endavant. Vull parlar dels temes que preocupen a la nostra societat i dels temes globals.

Parlem massa de nosaltres, entre nosaltres i per nosaltres. Ens cal, potser, parlar menys i escriure més. I, sobretot, escoltar més. Posem negre sobre blanc els problemes, identifiquem el reptes, escoltem les crítiques, però les de la societat, que són més estimulants que els nostres retrets.

Els nostres adversaris polítics utilitzaran els nostres debats per a qualificar-los de crisi. De crisi dels socialistes; de falta de lideratge. Ens volen embolicats. Ens volen barallats. Ens volen dividits. No els podem facilitar les coses amb debats atrinxerats, amb posicions rígides i simplificades. No els podem fer la feina.

³ www.stiglitz-sen-fitoussi.fr

Però cal anar per feina.

Ernest Lluch, en un text manuscrit i datat el 2 de gener de 1999, va escriure el que era per ell el socialisme, i diu així: “El socialisme és portar la màxima llibertat, la màxima igualtat i la màxima fraternitat possibles a les persones que viuen en societat. Per assolir-ho no n’hi ha prou amb polítiques públiques, sinó que també cal que la moral i l’ètica de les persones canviï paral·lelament. Hem de canviar les coses però hem de canviar les persones. Penso que hem de fer nostres els valors del cristianisme primitiu i del cristianisme humanista. Hem d’incorporar els valors de la companyonia dels treballadors a la feina i a la seva organització autònoma. L’ètica del treball i de la feina ben feta ens ha de vertebrar. Col·lectivament hem de maldar perquè els flagells i les causes de desigualtat desapareguin: la por a la malaltia sense assistència, la vellesa sense recursos, el no poder estudiar, si es tenen condicions i ganes. Volem també que la formació de les persones ens permeti de fruit del lleure d’una manera

Ens cal: encert, coratge, generositat i renovació. Hem d’encetar una profunda renovació, sí. Però no parlo només de noms, parlo d’idees, d’actituds i d’estils. Parlo de maneres de fer. El com i el què són la mateixa cosa

creativa i enriquidora. Hem de fer això estenent la nostra mirada prop de nosaltres, però mirant tot el planeta que volem conservar, perquè la immensa majoria hi visqui en condicions i en llibertat, que és un fi en si mateixa.”

Aquest proper Congrés del PSC, i la seva preparació, ha de cercar la unitat i els consens. Però el que ens demanen els ciutadans és que ens posem d’acord amb ells i no només entre nosaltres. Per tant, unitat i consens, sí, tant com es pugui. Però sobretot el que ens cal és obrir un debat a fons i fer tots els canvis que ens reclama aquella majoria progressista que volem que confii en nosaltres. Unitat i consens, doncs, però no a costa dels canvis imprescindibles.

Cada vegada veig més clar que un dels factors que ens ha situat on som ara és aquesta malaurada tradició de representar cadascú el seu rol, de portar la seva etiqueta, sense prou voluntat d’escoltar, d’entendre i de debatre els altres arguments i punts de vista amb la resta. El futur del partit passa per una altra mena de debats: el debat sobre la nova política.■

NOVETAT EDITORIAL

Las lágrimas del Príncipe

Gabriel Colomé

“El tercer Príncipe está ya en las manos de los lectores. Sigue las mismas pautas de los dos anteriores pero con una mirada diferente. Estar o no en el gobierno, estar o no en la oposición son visiones diversas y poliédricas de un mismo tema: la política.”